

Vindkraftens påverkan på människors intressen

Det är viktigt hur frågor som rättvisa, delaktighet och förtroende hanteras under projektering av vindkraft.

Sociala konsekvenser och förankring

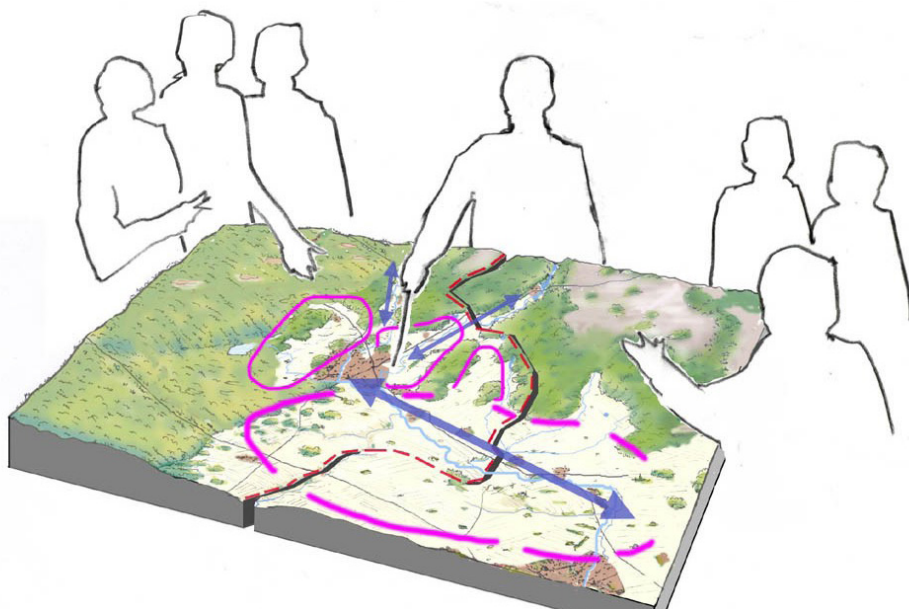
När en vindkraftsetablering är aktuell visar forskningen att allmänhetens tillit, attityder och förväntningar påverkas positivt om deras synpunkter tas emot och beaktas. Om de som berörs av etableringen känner sig delaktiga i planeringsprocessen skapas förtroende, vilket lättare leder till acceptans och legitimitet för projektet. Därför är det viktigt hur frågor som rättvisa, delaktighet och förtroende hanteras under projektering av en vindkraftpark.

Deltagandeprocess

Vid tillståndsprövningar används olika typer av samråd. Men regelverket visar inte hur en bra deltagarprocess ska vara utformad.

SYNTESRAPPORT 2021

Internationell och svensk forskning har sammanställts och analyserats inom fyra områden: hälsa och ohälsa, samhällsnytta och ekonomi, landskap och planering samt sociala konsekvenser och förankring.

I skriften **Deltagandeprocessen kring vindkraftsprojekt** finns detaljerade anvisningar om hur processen kan utvecklas. Det är helt avgörande att de berörda inkluderas tidigt i processen. Kommunikation och återkommande möten är förutsättningar för att skapa arbetssätt där de berörda deltar. I litteraturen framhålls att en väg till framgång i ett projekt är att projektören tar fram en kommunikationsstrategi anpassad till lokala förhållanden.

Uppförandekod

Vindkraftbranschen har utarbetat en uppförandekod. Det är gemensamma rekommendationer för hur projektörer kan arbeta med kommunikation kring vindkraft. Idealet är att få fram välförankrade lösningar för alla inblandade. Kort handlar det om att identifiera intressenterna och göra dem delaktiga i projektet.

- **Upprätta en plan** för hur informationen ska ges.
- **Söka samverkan och kartlägga** andra intressen när det finns konkurrens om platsen.
- **Erbjuda möjlighet till dialog** via internet.
- **Uttrycka sig tydligt** och lättförståeligt.
- **Betrakta de som påverkas** av vindkraftsetableringen som en resurs i arbetet med att hitta långsiktiga och välförankrade lösningar som skapar delaktighet. Om de närboende tas på allvar visar forskningen att det leder till bättre beslut. Att ignorera de boendes deltagande eller att slarva med deltagarprocessen kan få motsatt effekt.

Delaktighetstrappan

Delaktighetstrappan, som utvecklats i projekt om medborgdialog, har fem nivåer som alla har olika funktioner. Steg ett är att ge information och sprida kunskap om projektet. De övriga stegen handlar om ett starkare deltagande genom konsultation, dialog, inflytande och medbeslutande. Medborgardeltagande på denna nivå kan fungera bäst i småskaliga lokala vindkraftsprojekt och i projekt drivna av till exempel offentlig sektor framför privata företag.

OM VINDVAL

Vindval är ett forskningsprogram om vindkraftens påverkan på människor, natur och miljö. Programmet är ett samarbete mellan Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Läs mer på www.naturvardsverket.se/vindval

OM RAPPORTEN

Vindkraftens påverkan på människors intressen – uppdaterad syntesrapport 2021 www.naturvardsverket.se/om-oss/publikationer/7000/vindkraftens-paverkan-pa-manniskors-intressen/

Författare

Karl Bolin KTH (Hälsa och ohälsa), Karin Hammarlund, Samskapet AB (projektledare), Tom Mels Uppsala universitet Campus Gotland (Landskap, planering, förankring), Hans Westlund, KTH, Internationella Handelshögskolan i Jönköping (Samhällsnytta och Ekonomi).

Illustration

Anders Folkesson

Rapport

Rapporten är en omarbetning och uppdatering av syntesrapporten "Vindkraftens påverkan på människors intressen" (2012).

Forskarnas rapport, liksom denna sammanfattning, uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författarna svarar själv för innehållet och anges vid referens till forskningen.

Meningsfull förståelse

Det är viktigt att inte se motstånd mot vindkraft som något som ska besegras. Det strider mot uppförandekodens principer om kommunikation och delaktighet. Motståndet ska inte avfärdas och ges en NIMBY-förklaring (Not in my Backyard). Andra faktorer har visat sig ha större betydelse.

Ett användbart argument och försvar för vindkraft är att den bidrar till hållbarhet. Oron för klimatet kan öka stödet för vindkraft, men även minska stödet om oron för närmiljön dominerar.

I det sammanhanget är landskapsanalysen ett redskap (läs mer om landskapsanalys i användarblad nr 3). En levande diskussion om landskapets värden skapar inte bara förståelse utan också vara ett bra underlag för miljökonsekvensbeskrivningar och planarbeten.